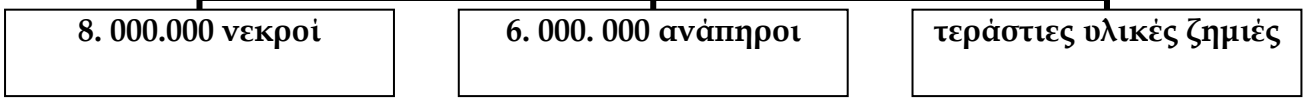
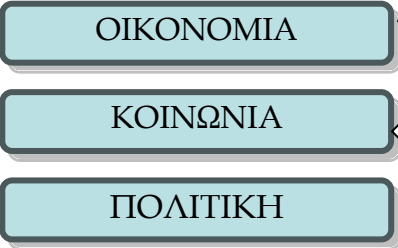

Τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια,
η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929 και η Μεγάλη Ύφεση

**Τα αποτελέσματα του
Α' Παγκοσμίου πολέμου**

Επιπτώσεις σε:

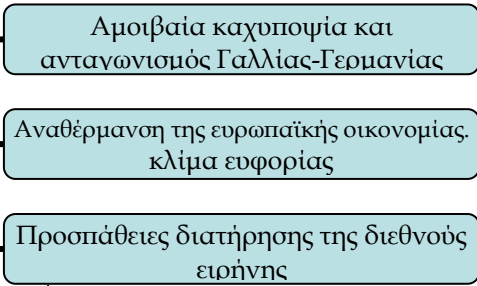
Η Μ. Βρετανία και η Γαλλία δανείζονται από τις Η.Π.Α προκειμένου να βρουν οικονομικούς πόρους που ήταν απαραίτητοι για τη διεξαγωγή του πολέμου. Έτσι οι Η.Π.Α ενισχύουν οικονομικά και πολιτικά τη διεθνή τους θέση

τα μεσαία στρώματα:
 ▪ μισθωτοί
 ▪ μικροεπιχειρηματίες
 ▪ ελεύθεροι επαγγελματίες
 καταστρέφονται οικονομικά

Οι γυναίκες άρχισαν να μπαίνουν στην αγορά εργασίας και σε χώρες όπως η Σοβιετική Ένωση, η Γερμανία, η Βρετανία απέκτησαν **δικαίωμα ψήφου**.

- αποδυνάμωση του διεθνούς ρόλου της Ευρώπης
- κλονισμός του αποικιακού συστήματος
- αμφισβήτηση του φιλελεύθερου αστικού κράτους
- ισχυροποιούνται ο κομμουνισμός, καθώς και τα αυταρχικά εθνικιστικά καθεστώτα (φασισμός, ναζισμός) τα οποία κατηγορούν τον κοινοβουλευτισμό ότι αδυνατούσε να υπερασπιστεί τα εθνικά συμφέροντα

Η Ευρώπη κατά τη δεκαετία του 1920

Οι Ευρωπαίοι ηγέτες συνειδητοποιούν ότι τέτοιοι ανταγωνισμοί είναι αδιέξοδοι

1. Η **συνθήκη του Λοκάρνο**, με πρωτεργάτες τους υπουργούς εξωτερικών Γαλλίας και Γερμανίας για το σεβασμό των υφιστάμενων συνόρων

2. Το σύμφωνο **Κέλογκ - Μπριάν** (υπουργοί εξωτερικών Η.Π.Α. και της Γαλλίας) με το οποίο καταδικάζονταν ο πόλεμος

Η έκρηξη της οικονομικής κρίσης του 1929

Τα αίτια:

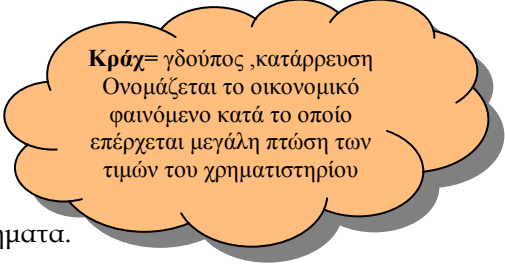
- Η οικονομική ευημερία στο δυτικό κόσμο κατά τη δεκαετία του 1920.
- Ο διπλασιασμός της βιομηχανικής παραγωγής και του μέσου εισοδήματος στις ΗΠΑ κατά την περίοδο 1921-1929
- Η συνεχής άνοδος των τιμών των μετοχών στο χρηματιστήριο της Ν. Υόρκης.

Η εκδήλωση της κρίσης:

Το φθινόπωρο του 1929 οι μεγάλοι επενδυτές άρχισαν να πουλούν τις μετοχές τους για να εισπράξουν τα κέρδη → Οι μικροεπενδυτές πανικοβλήθηκαν και έσπευσαν και εκείνοι να πουλήσουν τις μετοχές τους → Στις 24 Οκτωβρίου 1929 ξεκίνησε γενική κατάρρευση των τιμών στο χρηματιστήριο → Η οικονομική κρίση, που ονομάστηκε **κραχ**, εξαπλώθηκε ραγδαία σε ολόκληρο σχεδόν τον κόσμο.

Οι συνέπειες της κρίσης:

- Χάθηκαν περιουσίες, έκλεισαν επιχειρήσεις και εκατομμύρια εργαζόμενοι έμειναν άνεργοι.
- Το 1931 η οικονομία των ΗΠΑ είχε καταρρεύσει.
- Η εξαγορά των μικρών επιχειρήσεων από τις μεγάλες δημιούργησε πανίσχυρα οικονομικά συγκροτήματα.

Κράχ= γδούπος, κατάρρευση
Ονομάζεται το οικονομικό φαινόμενο κατά το οποίο επέρχεται μεγάλη πτώση των τιμών του χρηματιστηρίου

Η επέκταση της κρίσης - Η Μεγάλη Ύφεση

- Η κρίση εξαπλώθηκε και στην Ευρώπη, καθώς οι αμερικανικές τράπεζες απέσυραν τα δάνεια που είχαν επενδυθεί στις ευρωπαϊκές χώρες και κυρίως σε Γερμανία και Μ. Βρετανία.
- Η υποχώρηση αυτή, που προκλήθηκε στην οικονομία του δυτικού κόσμου την περίοδο 1929-1933, ονομάστηκε Μεγάλη Ύφεση και έπληξε και την Ελλάδα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 41^η

Κοινωνικές διαστάσεις της κρίσης του 1929

Τα αποτελέσματα της κρίσης του 1929

→ Η κρίση επηρέασε, αν και σε διαφορετικό βαθμό, όλες τις κοινωνίες του δυτικού:

- Τμήμα των ανώτερων τάξεων ισχυροποιείται εξαγοράζοντας επιχειρήσεις στα πρόθυρα κατάρρευσης, ενισχύοντας σημαντικά την οικονομική και κοινωνική του θέση
- Οι αγρότες βλέπουν τα προϊόντα απούλητα και τα εισοδήματά τους να εξανεμίζονται
- Εργάτες και εμποροϋπάλληλοι βρίσκονται αντιμέτωποι με μειώσεις μισθών, περιορισμό των ωρών εργασίας και απολύσεις
- Οι μικροεπιχειρηματίες υποχρεώνονται να πουλήσουν ή να κλείσουν τις επιχειρήσεις τους
- Οι δημόσιοι υπάλληλοι δέχονται δραστικές μειώσεις στο μισθό τους

Κύμα εξαθλίωσης καλύπτει τις ΗΠΑ και την Ευρώπη προκαλώντας έντονες και συχνά βίαιες διαμαρτυρίες.

Η κρίση σε αριθμούς στις ΗΠΑ που υπήρξαν η πηγή της κρίσης:

- 12.000.000 άνεργοι
- 1.600 τράπεζες πτώχευσαν
- 20.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις έκλεισαν
- 1 στους 20 γεωργούς έχασαν την περιουσία τους
- **23.000 άνθρωποι αυτοκτόνησαν**

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Φραγκλίνος Ρούζβελτ από το 1933 θα λάβει μια σειρά μέτρων για την ανακούφιση από την κρίση που έγιναν γνωστά ως **new deal** και στηρίζονταν στην θέση ότι **το κράτος θα πρέπει να παρεμβαίνει στην οικονομία κάνοντας μεγάλες επενδύσεις. Έτσι οι άνεργοι θα έβρισκαν δουλειά, με τα εισοδήματά τους θα αγόραζαν προϊόντα και θα αναθερμαίνονταν συνολικά η οικονομία**

Εφαρμογή του new deal και αποτελέσματα:

- Ανάθεση μεγάλων δημόσιων έργων σε ιδιωτικές επιχειρήσεις
- 1934:απαρχή της βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης των ΗΠΑ
- Η πολιτική του new deal εφαρμόζεται και στην Ευρώπη
- Η αποτυχία του οικονομικού φιλελευθερισμού οδηγεί στην ανάληψη από το κράτος του ρόλου του ρυθμιστή της οικονομικής ζωής
- Από το 1930 κυριαρχεί η «διευθυνόμενη οικονομία»

1. Φραγκλίνος Ρούζβελτ: Το new deal

Για να ξανακάνουμε τα εργοστάσιά μας και τα αγροκτήματά μας να ξαναδουλέψουν με τη βεβαιότητα ότι θα πωλούν τα προϊόντα τους, θα πρέπει να εξασφαλίσουμε στους καταναλωτές τα μέσα για να αγοράζουν τα προϊόντα αυτά. Αλλά για να πραγματοποιηθεί αυτό, θα πρέπει να μην έχουμε ανάμεσα στους καταναλωτές 12 εκατομμύρια άνεργους, οι οποίοι δεν έχουν τη δυνατότητα ν' αγοράσουν τίποτε. Οι άνθρωποι αυτοί πρέπει να ξαναρχίσουν να εργάζονται και αυτό θα το κατορθώσουμε με τον παρακάτω τρόπο: θα μοιράσουμε την εργασία, που σήμερα προσφέρεται, ανάμεσα σε αυτούς που απασχολούνται και στους άνεργους, ώστε να εξαλείψουμε την ανεργία. Και αυτό θα το κατορθώσουμε, εξασφαλίζοντας σε κάθε εργάτη ένα κατώτατο ημερομίσθιο, που θα του επιτρέψει να ζει [...]. Εάν όλοι οι εργαζόμενοι κάνουν συγχρόνως το ίδιο πράγμα, κανείς απ'αυτούς δεν θα βρίσκεται σε μειονεκτική θέση. Το πρόβλημα, επομένως, περιορίζεται στο εξής ερώτημα: θα κατορθώσουμε να πετύχουμε, ώστε συγχρόνως όλοι οι εργαζόμενοι να κάνουν το ίδιο;Καμιά επιχείρηση, που επιβιώνει από την πληρωμή χαμηλών ημερομισθίων στους εργάτες δεν πρέπει να υπάρχει σ' αυτή τη χώρα.

Λόγος στο Κογκρέσο, 17 Μαΐου 1933

Πηγή: Η μεγάλη ιστορία του 20ού αιώνα, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2002

Ιδιαίτερες περιπτώσεις στις χώρες του δυτικού κόσμου αποτελούν η φασιστική Ιταλία και η ναζιστική Γερμανία, οι κυβερνήσεις των οποίων ακολουθούν **ακραία πολιτική αυτάρκειας** σε συνδυασμό με μια **επιθετική εθνικιστική ρητορεία** (π.χ **αντισημιτισμός**: η προπαγάνδα των ναζί υποστήριζε ότι οι Εβραίοι ήταν οι κύριοι υπεύθυνοι για την οικονομική κρίση)